

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Hilal Yıldırım¹
Kevser Işık¹

¹Inönü Üniversitesi Halk Sağlığı
Hemşireliği Ana Bilim Dalı,
Malatya, Türkiye

Yazışma Adresi:

Kevser IŞIK
Inönü Üniversitesi Halk Sağlığı
Hemşireliği Ana Bilim Dalı, Malatya,
Türkiye
E-mail: kevser_isik@hotmail.com

Geliş Tarihi: 17.02.2017
Kabul Tarihi: 15.06.2017
DOI: 10.18521/ktd.292788

Konuralp Tıp Dergisi
e-ISSN1309-3878
konuralptipdergi@duzce.edu.tr
konuralptipdergisi@gmail.com
www.konuralptipdergi.duzce.edu.tr

Çalışmayan Evli Kadınların Sosyal Destek Düzeyleri ile Yaşam Doyumları Arasındaki İlişki ve Etkileyen Faktörler

ÖZET

Amaç: Bu araştırma çalışmayan evli kadınların sosyal destek düzeyleri ile yaşam doyumları arasındaki ilişki ve etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapıldı.

Yöntem: Tanımlayıcı tipte olan araştırmanın evrenini 10 Mart-13 Mayıs 2015 tarihleri arasında Malatya il merkezinde bulunan iki ASM'ye kayıtlı çalışmayan evli kadınlar oluşturdu. Örneklemi ise; çalışma kriterlerine uyan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 254 çalışmayan evli kadınlar oluşturdu. Veriler araştırmacılar tarafından literatür taraması yapılarak oluşturulan anket formu, Yaşam Doyumu Ölçeği ve Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği kullanılarak yüz yüze görüşme tekniği ile toplandı. Verilerin analizinde; sayı, yüzde, Anova, t testi ve Korelasyon kullanıldı.

Bulgular: Araştırmaya katılan kadınların yaş ortalamasının 40.11±11.46 yıl olduğu, yaşam doyumları ve sosyal desteklerinin ise orta düzeyde olduğu saptandı. Sosyal destek ile yaşam doyumları arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu, sosyal destek arttıkça yaşam doyumunun da arttığı belirlendi.

Sonuç: Sosyal destek düzeyi yüksek olan kadınların yaşam doyumları da yükselmektedir. Buna göre sosyal desteği olan kadınlar hayata daha olumlu yönden bakabildikleri için özellikle çalışmayan kadınların sosyal destek düzeyleri artırılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Çalışmayan Evli Kadın, Sosyal Destek, Yaşam Doyumu

The Relationship Between the Social Support Levels and Life Satisfaction of Married Nonworking Women and Affecting Factors

ABSTRACT

Objective: This study was conducted to determinate the relationship between the social support levels and life satisfaction of married women who are nonworking and how are affected factors.

Methods: Population of this descriptive study consisted of married women who are non-working. They were registered at 2 family health center found in the city center of Malatya in the between 10 March and 13 May 2015. The sample consisted of 254 married women who non-working, agreed with the study criteria and agreed to participate in the survey. The data were collected by the researchers using questionnaire form prepared upon the literature review, life satisfaction scale and multidimensional perceived social support scale through face-to-face interview method. In the analysis of the data; number, percent, Anova, t test and correlation were used.

Results: The average age of the women participating in the survey was 40.11 ± 11.46 years, and life satisfaction and social support were found to be moderate. It was determined that there is a positive relationship between social support and life satisfaction, as the social support increases, life satisfaction also increases.

Conclusion: Life satisfaction of women with a high level of social support also increases. Accordingly, since women with social support can look more positively from the other side, social support levels of women who do not work in particular should be increased.

Keywords: Nonworking Married Woman, Social Support, Life Satisfaction.

GİRİŞ

Evlilik, bir ailenin kurulması ve sonraki neslin yetişmesini sağlayan ve eşlerin genel sağlık durumlarını iyileştirerek yaşam doyumlarını arttıran sosyal bir kurumdur. Evlilikte kadının rolü ev yaşamıyla sınırlanmakta erkek ise evin geçiminden sorumlu olmaktadır (1, 2). Kadınların çalışma durumları yaşam doyumlarını etkileyen önemli bir faktördür. Çalışma hayatı kadınların ruh sağlığını olumlu yönde etkilemektedir (3). Çalışmayan kadınların daha fazla depresif belirtiler ve stres yaşadığı ifade edilmektedir. Çilli ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada ev kadınlarının çalışan evli kadınlara oranla daha fazla psikolojik belirtiler (anksiyete, depresyon, öfke, fobi vb.) yaşadıkları ve buna paralel yaşam doyumlarının daha düşük olduğu belirlenmiştir (4). Ülkemizde kadınların erkeklere oranla iş gücüne katılma oranı düşüktür. Kadınların işgücüne katılım oranı %30,3'dür (5). İş gücüne katılım oranı kadınların yaşam doyumlarını etkileyen önemli bir faktördür. Kadınların psikolojik sağlıklarını etkileyen diğer bir faktörde sosyal desteklerdir. Sosyal destek sevgi, şefkat, benlik saygısı gibi sosyal gereksinimlerimizin karşılanmasını sağlayarak sosyal ilişkilerinde sorunlarla baş edebilmeyi kolaylaştırmaktadır (6). Evli olan bireylerin karşılaştıkları zorluklarla başa çıkma becerilerini arttırmada da sosyal destek önemli bir etkiye sahiptir (7). Sosyal destek sistemleri güçlü olan evli kadınlar hem fiziksel hem de psikolojik olarak kendilerini daha iyi hissetmekte ve bu durum yaşam doyumları arttırmaktadır (8). Gümüş tarafından yapılan çalışmada sosyal destek ile yaşam doyumu arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu ve sosyal destek arttıkça yaşam doyumunun da arttığı saptanmıştır (6).

Bu araştırma, çalışmayan evli kadınların sosyal destek düzeyleri ile yaşam doyumları arasındaki ilişki ve etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır.

MATERYAL VE METOD

Bu araştırma tanımlayıcı tipte yapılmıştır. Araştırmanın evrenini 10 Mart-13 Mayıs 2015 tarihleri arasında Malatya il merkezinde bulunan Aile Sağlığı Merkezlerinden (ASM) küme örnekleme yöntemi ile seçilen iki merkeze kayıtlı çalışmayan evli kadınlar oluşturdu. Örnekleme ise, araştırmanın yapıldığı tarihlerde ASM'ye başvuran, çalışma kriterlerine uyan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 254 çalışmayan evli kadınlar oluşturdu. Veriler araştırmacılar tarafından kadınlarla yüz yüze görüşme yöntemi ile toplandı. Veri toplama aracı olarak; kadınları tanıtıcı anket formu, Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) ve Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ÇBASDÖ) kullanıldı.

Veri Toplama Araçları

Tanıtıcı Anket Formu: Kadınların tanıtıcı

özellikleri; yaş, eğitim düzeyi, gelir, aile tipi, evlilik yılı, eş meslek gibi sorulardan oluşan toplam 11 sorudan oluşmaktadır.

Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ): Bireylerin yaşam doyumunu belirlemek amacıyla Diener, Emmons, Loresne ve Giffin (1985) tarafından geliştirilen Yaşam Doyumu Ölçeği (Satisfaction With Life Scale) beş maddeden oluşmaktadır (9). Likert türünde olan ölçekte "hiç uygun değil" ile "çok uygun" arasında değişmek üzere 1'den 7'ye kadar seçenekler bulunmaktadır. Yaşam Doyumu Ölçeğinden alınabilecek en yüksek puan 35, en düşük puan ise 5'tir. Ölçekten alınan yüksek puan, yaşam doyumunun yüksekliğini ifade etmektedir Dağlı ve Baysal (2016) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılan ölçeğin test-tekrar test güvenilirliği .97 olarak bulunmuştur. Ölçeğin Cronbach's alfa iç tutarlılık katsayısı .88, Spearman Brown testi yarılama katsayısı ise .92 olarak bulunmuştur (10). Bu çalışmada Cronbach's alfa 0.75 bulunmuştur.

Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ÇBASDÖ): Zimet ve arkadaşları tarafından 1988 yılında geliştirilen ölçek 12 madde ve üç alt boyuttan (aile, arkadaş, özel insan) oluşmaktadır. Her bir alt boyut dört maddeyi içermektedir. Ölçeğe verilebilecek yanıtlar 1 ile 7 arasında değişmektedir. Ölçeğin Türkçe geçerlik güvenilirliği 2001 yılında Eker ve arkadaşları tarafından yapılmıştır. Ölçeğin Türkçe formunun Cronbach alfa katsayıları aile, arkadaş, özel insan ve toplam ölçek puanı için sırasıyla .94, .85, .90 ve .85 olarak bulunmuştur (11). Bu çalışmada Cronbach alfa 0.88 bulunmuştur.

Verilerin İstatistiksel Analizi: Veriler SPSS 17 programında değerlendirilmiştir. İstatistiksel analizde; sayı, yüzde, bağımsız gruplarda t testi, Anova ve korelasyon kullanıldı.

Araştırmanın Etik Yönü: Araştırma Helsinki Deklerasyonu Prensiplerine uygun olarak yapıldı. Araştırmanın yapılacağı Aile Sağlığı Merkezlerinden sözel onay alındı. Araştırmaya katılan kadınlara çalışmanın amacı açıklanarak sözel onamları alındı.

BULGULAR

Araştırmaya katılan kadınların yaş ortalaması 40.11±11.46 yıl, %48'i ilkokul mezunu, %63.4'ünün geliri gidere denk, %85'inin çekirdek ailede yaşadığı, %70.5'i 11 yıl ve üzeri evli, %87.8'inin en az bir çocuğunun olduğu, %68.9'unun çalışmak istedikleri saptandı (Tablo 1).

Kadınların Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği puan ortalaması 52.21±17.29, Yaşam Doyumu Ölçeği puan ortalaması ise 19.79±6.31'dur. Çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeği alt boyutları puan ortalamaları ise; aile 21.14±7.03, arkadaş 15.72±7.72, özel insan 15.35±7.75 olarak belirlendi (Tablo 2).

Kadınların sosyo-demografik özellikleri ile yaşam doyumu ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırıldığında; evlilik süresinin yaşam doyumunu etkilediği, evlilik süresi arttıkça yaşam doyumunun azaldığı belirlendi (p:0.039). Eğitim düzeyi, gelir durumu, aile tipi, çocuğa sahip olma,

çalışmak isteme, yaş gibi değişkenlerin ise yaşam doyumunu etkilemediği belirlendi (Tablo 3).

Araştırmada sosyal destek ile yaşam doyumunu arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu, sosyal destek arttıkça yaşam doyumunun da arttığı saptandı (Tablo 4).

Tablo 4: Kadınların Sosyal Destek ile Yaşam Doyumu Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki

	Sosyal destek ölçeği		Sosyal destek ölçeği alt boyutları					
			Aile		Arkadaş		Özel insan	
	r	p	r	p	r	p	r	p
Yaşam Doyumu	.130*	.039	-.086	.173	.157*	.012	.211**	.001

*p<0.05, **p<0.01

TARTIŞMA

Araştırma sonucunda elde edilen veriler ilgili literatür doğrultusunda bu bölümde tartışılmıştır.

Araştırmada çalışmayan evli kadınların sosyal destek düzeylerinin orta düzeyde ve yaşamlarından biraz memnuniyetsiz oldukları saptandı. Blom ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada, çalışmayan kadınların sosyal destek düzeylerinin düşük olduğu saptanmıştır (12). Soylu ve Kabasakal'ın yaptığı çalışmada çalışmayan kadınların yaşam doyumunun düşük olduğu belirlenmiştir (13).

Araştırmada eğitim düzeyinin sosyal desteği etkilediği, eğitim düzeyi arttıkça sosyal desteğin arttığı ve gruplar arası farkın istatistiksel olarak önemli olduğu belirlendi. Stein ve Bruce tarafından yapılan çalışmada eğitim düzeyi yükseldikçe sosyal desteğinde arttığını belirlenmiştir (14). Yapılan diğer çalışmalarla da araştırma bulgusu benzerlik göstermektedir (15,16).

Araştırmada gelir durumunun sosyal desteği etkilediği, gelir arttıkça sosyal desteğin de arttığı saptandı. Agostini ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada ekonomik düzeyin sosyal desteği etkilediği, finansal problemleri olanların sosyal desteklerinin azaldığı bulunmuştur (17). Aynı zamanda başka çalışmaların sonucuna göre ekonomik güc ile sosyal desteğin birbirini olumlu yönde etkilediği saptanmıştır (14, 16).

Araştırmada çocuğu olmayanların sosyal destek düzeylerinin daha fazla olduğu saptandı. Ozkaraman ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada çocuğu olmayanların sosyal desteğinin daha yüksek olduğu bulunmuştur (16). Bu çalışma ile araştırma bulgusu paralellik göstermektedir. Yağmur ve Oltuluoğlu tarafından yapılan çalışmada ise çocuk sahibi olma durumunun sosyal desteği etkilemediği saptanmıştır (15).

Araştırmada yaş ile sosyal destek arasında negatif yönde ilişki olduğu, yaş arttıkça sosyal desteğin azaldığı saptandı. Yapılan bir çalışmaya göre sosyal destekle yaş arasında herhangi bir ilişki bulunmamıştır (14). Diğer bir çalışmada ise, kadının yaşı arttıkça sosyal destek sistemlerinin azaldığı saptanmıştır (15, 16). Artan yaşla birlikte

eş, ebeveyn kayıpları, çocukların ayrılması, akranlarının azalması gibi etmenlerle yalnızlaşma sonucu sosyal destek sisteminin azaldığı düşünülmektedir.

Araştırmada evlilik süresinin yaşam doyumunu etkilediği, evlenme süresi arttıkça yaşam doyumunun azaldığı belirlendi. Yağmur ve Oltuluoğlu tarafından yapılan çalışmaya göre evlilik süresi sosyal desteği etkilememiştir (15). Buna rağmen Sullivan ve arkadaşlarının çalışmasına göre evlilik yılı uzaması ile birlikte sosyal desteğinde azaldığını bulmuşlardır (18). Araştırma bulgusu ile bu çalışma benzerlik göstermektedir. Evlilik süresi arttıkça kadınların bu durumu yük olarak algılayabilmesi ve çevre desteğinin azalmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırmada yaş ile yaşam doyumunu arasında negatif yönde bir ilişki olduğu saptandı. Jan ve Masood tarafından yapılan çalışmada yaş arttıkça yaşam doyumunun azaldığı bulunmuştur (19). Artan yaşla birlikte sosyal ortamların azalmasından dolayı yaşam doyumunun azaldığı düşünülmektedir.

Araştırmada sosyal destek ile yaşam doyumunu arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu, sosyal destek arttıkça yaşam doyumunun arttığı belirlendi. Olsson ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada sosyal desteği artan kadınların yaşamdan daha fazla doyum aldıkları bulunmuştur (20). Kasprzak tarafından yapılan çalışmada fiziksel, sosyal ve emosyonel desteğin yaşam doyumunu olumlu yönde etkilediği saptanmıştır (21). Yapılan birçok çalışma ile sosyal desteğin hayattan memnuniyeti artırdığı saptanmıştır (22, 23). Bu çalışmalarla araştırma bulgusu benzerlik göstermektedir. Toplumun (aile, arkadaş, özel insan) kadına destek olması sorunlarla başa çıkma yeteneğini arttırdığından dolayı yaşam doyumlarının arttığı düşünülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmada kadınların sosyal desteklerinin orta düzeyde olduğu ve yaşamlarından biraz memnuniyetsiz oldukları saptandı. Sosyal desteğin yaşam doyumunu pozitif yönde etkilediği belirlendi. Bu sonuçlar doğrultusunda çalışmayan

evli kadınların yaşam doyumlarının artırılması için;

- Aile, arkadaş gibi destek sistemlerinin güçlendirilmesinin sağlanması,

- İleri yaş kadınlara daha fazla desteğin verilmesi,
- Evlilik yılı fazla olan kadınlara danışmanlık hizmetlerinin sunulması, önerilebilir.

KAYNAKLAR

- 1- Çağ P, Yıldırım İ. Relational and Personal Predictors of Marital Satisfaction. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi* 2013;4(39):13-23.
- 2- Dursun S, İhtar E. Effects of Work-Family Conflict of Woman on Job and Life Satisfaction. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi* 2014;28(3):127-37.
- 3- Barut Y, Özkamalı E, Tıngır S. Working Women's and Non-Working Women's Coping Styles with Stress. *The Journal Of International Social Research* 2010;3(14) 120-30.
- 4- Çilli AŞ, Kaya N, Bodur S, et al. The Comparison of Psychological Symptoms Between Housewives and Married Workingwomen. *Genel Tıp Dergisi* 2004;14(1):1-5.
- 5- Türkiye İstatistik Kurumu. İstatistiklerle Kadın. <http://www.tuik.gov.tr/PdfGetir> (Erişim Tarihi: 15.06.2015).
- 6- Gümüş H. The Married Individuals With Perceived Social Support Level Relationship Between Life Satisfaction and Problem Solving Skills. *Journal of Research İn Education and Teaching* 2015;4(3):150-62.
- 7- Özbey S. An Investigation on Couples' Perceived Social Support in Terms of Some Certain Characteristics of The Family. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi* 2012;13(1):167-81.
- 8- Aktaş AM. The Socia-Economic Factors Which Affect Women Health and poverty in Turkey. *Aile ve Toplum* 2007;9(3):65-72.
- 9- Diener ED, Emmons RA, Larsen RJ, et al. The satisfaction with life scale. *Journal of personality assessment* 1985;49(1):71-7.
- 10- Dağlı A, Baysal N. Adaptation of the satisfaction with life scale into turkish: the study of validity and reliability. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* 2016;15(59):1250-62.
- 11- Eker D, Arkar H, Yıldız H. Factorial Structure, Validity, and Reliability of Revised Form of The Multidimensional Scale of Perceived Social Support. *Türk Psikiyatri Dergisi* 2001;12(1):17-25
- 12- Blom M, Georgiades A, László KD, et al. Work and Marital Status in Relation to Depressive Symptoms and Social Support Among Women with Coronary Artery Disease. *Journal of Women's Health* 2007;16(9):1305-16.
- 13- Soylu Y, Kabasakal Z. An Investigation of Married Women's Life Satisfaction Related To Marital Satisfaction and Working Conditions. *Journal of Research in Education and Teaching* 2016;5(22):215-21.
- 14- Stein ER, Bruce WS. Social Support Attenuates The Harmful Effects of Stress in Healthy Adult Women. *Social Science & Medicine* 2015;146:129-36.
- 15- Yağmur Y, Oltuluoğlu H. Social Support and Hopelessness in Women Undergoing Infertility Treatment in Eastern Turkey. *Public Health Nursing* 2012;29(2):99-104.
- 16- Ozkaraman A, Culha I, Fadiloglu ZC, et al. Relationships Between Social Support and Social Image Concerns in Turkish Women With Breast Cancer. *Asian Pac J Cancer Prev* 2015;16(5):1795-802.
- 17- Agostini F, Neri E, Salvatori P, et al. Antenatal Depressive Symptoms Associated with Specific Life Events and Sources of Social Support Among Italian Women. *Maternal And Child Health Journal* 2015;19(5): 1131-41.
- 18- Sullivan KT, Pasch LA, Johnson MD, et al. Social Support, Problem Solving, and the Longitudinal Course of Newlywed Marriage. *Journal of Personality and Social Psychology* 2010;98(4):631-44.
- 19- Jan M, Masood T. An Assessment of Life Satisfaction Among Women. *Studies on Home and Community Science* 2008;2(1):33-42.
- 20- Olsson M, Nilsson M, Fugl-Meyer K, et al. Life Satisfaction of Women of Working Age Shortly After Breast Cancer Surgery. *Quality of Life Research* 2017;26(3):673-84.
- 21- Kasprzak E. Perceived Social Support and Life-Satisfaction. *Polish Psychological Bulletin* 2010;41(4):144-54.
- 22- Ekbäck MP, Lindberg M, Benzein E, et al. Social Support: an Important Factor For Quality of Life in Women With Hirsutism. *Health And Quality of Life Outcomes* 2014;12(1):183.
- 23- Steuber KR, High A. Disclosure Strategies, Social Support, And Quality of Life İn Infertile Women. *Human Reproduction* 2015;30(7):1635-42.